

ПОТЕНЦІАЛ АНДРАГОГІЧНОГО ПІДХОДУ ДО ПРОФЕСІЙНОЇ ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНІХ ФАХІВЦІВ ТЕХНІЧНОГО ПРОФІЛЮ

Вінницький національний технічний університет

Анотація

У статті піднімається проблема покращання якості освітньої підготовки майбутніх фахівців технічного профілю в сучасних соціально-економічних умовах. Акцентується увага на необхідності розроблення методологічних підходів для реалізації завдань, що стоять перед вищою школою. Завдяки узагальненню наукових праць учених аналізуються потенційні можливості використання андрагогічного підходу. Зауважується необхідність відповідної підготовки викладачів і студентів до його впровадження в процес професійної підготовки майбутніх фахівців.

Ключові слова: професійна підготовка; андрагогіка; андрагогічний підхід.

POTENTIAL OF ANDRAGOGICAL APPROACH TO PROFESSIONAL TRAINING OF FUTURE TECHNICAL SPECIALISTS

Abstract

The article raises the issue of improving the quality of educational training of future technical specialists in modern socio-economic conditions. Emphasis is placed on development of methodological approaches for the implementation of the tasks facing higher education. Due to the generalization of scientific works the potential possibilities of using the andragogical approach are analyzed. The need for appropriate training of teachers and students for its implementation in the process of professional training of future professionals is noted.

Keywords: professional training, andragogy, andragogical approach

Ми всі є свідками тих перетворень, що відбуваються в сучасному суспільстві. Змінюється соціальна, політична, економічна ситуація, стрімко змінюються техніка і технології, лавиноподібно накопичуються нові знання тощо. Вражаючих розмірів набуває інформаційний прогрес.

В таких умовах змінюються й вимоги до професійної підготовки майбутніх фахівців, зокрема технічний спеціальностей. Трансформується поняття якості вищої освіти, до важливих показників якої відноситься здатність фахівця адаптуватися до соціально-економічних змін, працювати у світі, що постійно змінюється, бути конкурентоспроможним в ринкових умовах.

Забезпечення якості вищої освіти зумовлює пошук сучасних методологічних підходів до організації освітнього процесу, що мають забезпечити як професійне, так і особистісне зростання майбутнього фахівця відповідно соціально-економічним викликам.

До числа таких підходів повною мірою може бути віднесено андрагогічний підхід.

Зазначимо, що підґрунтям означеного підходу є термін «андрагогіка», що є запозиченням з англійської мови і походить від грец. «andros» - дорослий чоловік і «ago» - вести. Дослівно перекладається як «ведення дорослої людини». Термін був запропонований німецьким педагогом епохи Просвітництва К. Каппом у книзі про педагогічні погляди Платона.

Після виходу з друку наукових праць М. Ш. Ноулза у 1970 р. термін «андрагогіка» почав використовуватися на міжнародному рівні.

Сучасну теоретичну базу досліджень андрагогіки становлять ідеї і положення концепції неперервної освіти, відповідно до якої навчальна діяльність є складовою способу життя людини на всіх етапах її життя. Неперервність освіти в свою чергу є найважливішим соціально-педагогічним принципом неперервного становлення і розвитку особистості [1].

Відповідно енциклопедичному словнику «Освіта дорослих» [2] андрагогіка – галузь науково-гуманітарної сфери знань, освітній напрям, теоретична дисципліна.

Узагальнення наукових праць таких вчених, як Ж. Борщ [3], Н. Гарань [4], І. Герасимова [4], Н. Діденко [5], С. Избаш [6], Є. Маркова [7], Л. Михайлішин [8], О. Огієнко [9], О. Пономаренко [10] О. Хвисьок [11] дозволяє визначити потенціал андрагогічного підходу у професійній підготовці майбутніх фахівців технічних спеціальностей.

Науковці [7] акцентують увагу на тому, що, андрагогіка – це наука, яка визначає закономірну діяльність дорослого у процесі реалізації процесу навчання; розглядає освіту в контексті життєвого шляху людини; вона є теоретичною основою навчання дорослих; андрагогіка розкриває принципи, методи та засоби, за допомогою яких у житті та роботі дорослих розв'язується багато проблем.

Однією з яких є те, що у сучасному мінливому світі знання самі по собі застарівають досить швидко і потребують оновлення кожні 6-7 років. Серйозною загрозою наших днів є відставання здібності людини адаптуватися до змін у навколишньому світі від темпів цих змін. Традиційна базова освіта, як загальна, так і професійна, не встигає за соціальними, економічними, виробничими, інформаційними змінами й не може забезпечити людину знаннями, вміннями і особистісними якостями на все життя. Криза компетентності людини, працівника на сьогодні розглядається як одна із найважливіших ланок в ланцюзі кризових явищ [8].

Впровадження андрагогічного підходу у професійну підготовку майбутніх фахівців технічних спеціальностей обумовлюється тим, що здобувши освіту у ЗВО фахівець не може ефективно працювати все життя. Тому вже сьогодні на багатьох підприємствах, компаніях, фірмах створені відділи по роботі з персоналом, до завдань яких входить навчання і підвищення кваліфікації співробітників [10].

У зв'язку з цим вже у процесі професійної підготовки у ЗВО опора на андрагогічний підхід до організації освітнього процесу спонукає студентів критично оцінити рівень своїх знань, умінь, навичок, виявити недоліки у підготовці та спрямувати власні дії на їх подолання або ефективно планування подальшої організації роботи. Поступово андрагогічний підхід змінює психологію студента від "споживача" готових знань до творчого свідомого здобуття ним освіти. Викладач виступає не в ролі інформатора, а перетворюється на справжнього організатора, консультанта дорослої людини, адже рівень кваліфікації та конкурентоспроможності сучасного спеціаліста залежить від рівня сформованості вмінь і навичок самостійної діяльності [3].

В межах андрагогічного підходу передбачається врахування індивідуальних відмінностей тих, хто навчається, що зумовлює необхідність адаптувати андрагогічний підхід до унікальності кожного [5]. Саме андрагогічний підхід забезпечує можливість створення такої моделі навчання, яка орієнтована на креативність, самомотивацію, саморозвиток та закладає основи навчання упродовж життя [6].

Доцільність застосування андрагогічного підходу до професійної підготовки майбутніх фахівців технічного спрямування пов'язана з тим, що педагогічні принципи та підходи до змісту освіти у більшості зорієнтовані на навчання школярів і мало придатні для освіти студентів як дорослих учнів [6].

Реалізація андрагогічного підходу передбачає врахування та задіяність у процесі навчання особистісно-професійного досвіду студентів; конструювання змісту навчання у відповідності до потреб і інтересів тих, хто навчається; встановлення рівноправної статусної позиції викладача і студента, їх суб'єкт-суб'єктних відношень; діалогічна взаємодія учасників навчального процесу; створення сприятливих умов для самостійного і самоспрямованого навчання, активізації професійно-особистісного розвитку, надання їм більшої свободи й відповідальності [9].

Використання потенціалу андрагогічного підходу передбачає реалізацію ідеї щодо провідної ролі в освітньому процесі «дорослого учня», а не викладача. Основною функцією останнього стає надання допомоги у виокремленні, систематизації, аналізі особистісного досвіду дорослого, коригуванні та доповненні його знань. Унаслідок чого відбувається зміна встановленої пріоритетності методів навчання. Більшість лекційних занять замінюються практичними, дискусіями, завданнями прикладного характеру, вирішенням конкретних ситуацій і проблем. Велику популярність також мають інтегровані міждисциплінарні предмети [4].

Для того, щоб реалізувати в освітньому процесі весь потенціал андрагогічного підходу необхідно створити позитивний психоемоційний клімат, комфортні фізичні умови навчання, які характеризуються взаємною повагою учасників освітнього процесу, емпатичним ставленням один до одного, застосовувати діалогічні методи навчання з наданням права кожному мати власну думку та критично сприймати різні точки зору при повазі до думок інших. Важливим є також перетворення викладача з носія інформації на співавтора освітнього процесу, співучасника здобуття інформації та

одним із джерел її отримання. Викладач в андрагогічній моделі навчання виступає в ролі організатора взаємодії, консультанта, експерта [11].

Важливою передумовою застосування у професійній підготовці майбутніх фахівців андрагогічного підходу є також і відповідна готовність самих студентів, перехід з позиції дитини на позицію дорослий з визнанням необхідності особистісних самозмін. Самозміни мають забезпечити уміння організувати власну навчальну діяльність, самостійність, відповідальність, розвинену людську індивідуальність [4].

Таким чином, андрагогічний підхід до професійної підготовки майбутніх фахівців технічного профілю відкриває значні можливості до покращання її якості, забезпечує майбутнє професійне зростання, самовдосконалення фахівця, його конкурентоздатність на ринку праці. Але при цьому зумовлює необхідність підготовки до нього як самих викладачів, так і студентів.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Яшник С. В. Андрагогічний підхід у підготовці керівників до управлінської діяльності. Науковий вісник Національного університету біоресурсів і природокористування України. Серія : Педагогіка, психологія, філософія. 2014. Вип. 199. С. 426-436. - URL: [http://nbuv.gov.ua/UJRN/nvnu_ped_2014_199\(1\)_69](http://nbuv.gov.ua/UJRN/nvnu_ped_2014_199(1)_69)
2. Освіта дорослих: енциклопедичний словник/ за ред. В.Г.Кременя, Ю.В.Ковбасюка; [упоряд.: Н.Г.Протасов, Ю.О.Молчанова, Т.В.Куренна; ред. рада: В.Г.Кремень, Ю.В.Ковбасюк, Н.Г.Протасова та ін.]; Нац. акад. пед. наук України, Нац. акад. держ. упр. При Президентові України [та ін.]. К.: Основа, 2014. 496 с.
3. Борщ Ж. Андрагогічний підхід до підготовки майбутнього вчителя URL: <http://www.ua.z-pdf.ru/7tehnicheskie/982005-1-udk-3782201383-zhanna-borsch-poltava-andragogichniy-pidhid-pidgotovki-maybutnogo-vchitelya-rozkrito-mozhливosti-zastosuvannya.php>
4. Гарань Н., Пінкевич І. Історія становлення андрагогічної концепції. Гуманізація навчально-виховного процесу. 2018. №4. С. 253-264.
5. Герасимова І. Професійна підготовка майбутніх магістрів-педагогів на андрагогічних засадах. Педагогічний часопис Волині. 2018. №1. С. 122-128.
6. Діденко Н.Г. Системний та андрагогічний підходи в системі професійного навчання державних службовців і посадових осіб місцевого самоврядування. ДонДУУ Менеджер. 2017. №3. С.70-76.
7. Избаш С. Андрагогічний підхід до формування професійно-педагогічної компетентності майбутніх учителів засобами Google-технологій. Молодь і ринок. 2018. №5. С. 42-48.
8. Маркова Є.Ю., Стрельцова Н.В. Андрагогічна модель освіти як складова сучасної педагогіки/ Актуальні питання освіти і науки. Випуск 2017. С. 167-171. URL: https://culturehealth.org/hogokz_knigi/Arhiv_Doi/09_10.11.2017.HOGOKZ/25.pdf
9. Михайлішин Л. Андрагогічні основи професійного розвитку державних службовців. Демократичне врядування. Науковий вісник. 2013. Вип. 11. URL: http://www.lvivacademy.com/vidavnitstvo_1/visnik11/fail/Myhajlyshyn.pdf
10. Огієнко О. І. Підготовка викладача вищої школи в умовах магістратури: андрагогічний підхід. Педагогічні науки: теорія, історія, інноваційні технології. 2015. № 6. С. 336 – 342.
11. Пономаренко О.В. Конкретнонауковий рівень методології дослідження проблеми підготовки майбутніх магістрів психології до професійної діяльності в умовах неформальної освіти / Педагогіка формування творчої особистості у вищій і загальноосвітній школах. 2019. Т. 2, №67. С. 124-130.
12. Хвисьюк О.М., Марченко В.Г., Касьянова О.М., В. В. Жеребкін, І. А. Жадан, К. І. Бодня, О. В. Грищенко, І. А. Соболева, О. І. Сергієнко Андрагогічна модель навчання дорослих у системі післядипломної освіти / Медична освіта. 2013. №2. С. 81-84.

Дерун Віталіна Гарольдівна - викладач кафедри іноземних мов, Вінницький національний технічний університет, м. Вінниця, e-mail: vitalinaderun@gmail.com

Derun Vitalina - Lecturer of English, the Foreign Languages Department, Vinnytsia National Technical University, Vinnytsia, email: vitalinaderun@gmail.com